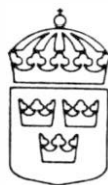

Motion till riksdagen

1987/88:Fi28

av Bengt Westerberg m. fl. (fp)
med anledning av proposition 1987/88:150 med
förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för
budgetåret 1988/89, m. m. (kompletteringsproposition)

Mot.
1987/88
Fi28

1. Inledning och sammanfattning

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige har under de senaste åren i många avseenden varit positiv. Till stor del – men inte enbart – beror det på gynnsamma yttre omständigheter. Efter den djupa internationella lågkonjunkturen efter andra oljekrisen vände ekonomin uppåt kring årsskiftet 1982–1983. Sedan dess har den internationella ekonomin utvecklats positivt. Det har varit en avgörande förutsättning för utvecklingen i svensk ekonomi.

Andra förutsättningar är devalveringarna 1981 och 1982, halveringen av priset på oljeimporten samt kursutvecklingen för dollarn. Den gynnsamma utvecklingen av svenskt näringsliv hade inte heller varit möjlig utan de stora insatser för strukturanpassning som gjordes under de borgerliga regeringsåren. Det är summan av dessa åtgärder som bl. a. har lett till att budgetunderskottet eliminerats och att vi nått full sysselsättning.

Däremot, skriver regeringen i den reviderade finansplanen,

har det visat sig vara betydligt svårare att sänka inflationen ned till den önskade nivån. Det starka efterfrågetrycket på arbetsmarknaden bidrar till att lönekostnadsstegringen är snabbare än i konkurrentländerna. Den privata konsumtionen har ökat starkt, vilket drivit upp importen. Hushållssparandet är för lågt och den konkurrensutsatta delen av näringslivet är fortfarande för litet. Tillsammans medför dessa faktorer att bytesbalansen försvagats igen.

Bilden av utvecklingen på kort sikt, dvs. 1988–1989, har förändrats en del sedan i januari då finansplanen presenterades: den internationella tillväxten tycks bli något snabbare, löneökningarna i Sverige kommer väsentligt att överstiga det mål på 4 % som regeringen angav i januari och som en följd bl. a. därav blir även inflationstakten högre.

Mot den här bakgrunden säger regeringen att en rad åtgärder bör vidtas "i syfte att dämpa den privata konsumtionsuppgången, öka sparandet och underlätta avtalsrörelsen 1989". Folkpartiet delar denna uppfattning. Det är därför också med förvåning vi konstaterat att regeringens förslag är utomordentligt blygsamma, ja, i det närmaste obefintliga.

Den inhemska efterfrågan bör, enligt regeringen, dämpas genom en stram finanspolitik. Det är nödvändigt, bl. a. som ett led i att skapa förutsättningar för ett samhällsekonomiskt rimligt avtal 1989. Regeringen föreslår dock i praktiken endast en mycket blygsam åtstramning, nämligen en

höjning av tobaksskatten med totalt ca 500 milj. kr. Det kan i sammanhanget noteras att riksdagsmajoriteten bara några veckor innan kompletteringspropositionen presenterades avslag ett likalydande förslag från folkpartiet.

Finansministern har hävdat att även likviditetsindragningen från företagen i första hand skulle ha en dämpande effekt på den privata konsumtionen. Likviditetsindragningen skulle således tvinga företagen att låna mer i bankerna, vilket i sin tur skulle göra dessa mindre benägna att låna ut pengar till hushållen. Vi betvivlar starkt att denna mekanism fungerar på det sätt finansministern tycks förutsätta. Likviditetsindragningen motsvarar en extraskatt på företagen på ca 500 milj. kr. per år. Den driver alltså upp kostnaderna ytterligare men torde i övrigt ha mycket ringa effekter på företagens beslut. Effekterna på den privata konsumtionen bedömer vi som ytterst marginella.

Vi anser för vår del att det finns starka principiella invändningar mot likviditetsindragning på det sätt som nu föreslås. Genom den lägre ränta som riksbanken förutsätts betala är likviditetsindragningen i verkligheten en beskattning. Basen för denna beskattning är en annan än vid tidigare likviditetsindragningar och bestäms av företagens ställning den 31 december 1987. Det ger dessutom beskattningen en retroaktiv karaktär.

I syfte att dra in likviditet från marknaden bör i stället viss utförsäljning av statliga företag ske snarast möjligt. I första hand bör det gälla Procordia och PKbanken. Aktierna bör självklart bjudas ut till allmänheten.

Den åtstramning finansministern föreslår är enligt folkpartiets uppfattning otillräcklig. Den uppfattningen delades uppenbarligen av riksbanken som i direkt anslutning till kompletteringspropositionen beslutade om vissa åtgärder för att strama upp penningpolitiken. I uttalanden efteråt framhöll riksbankschefen att balansen mellan finans- och penningpolitik var olycklig, men att lägre ränta krävde en stramare finanspolitik. Han uppgav samtidigt att det kunde vara svårt för regeringen att få igenom finanspolitiska åtstramningsåtgärder i riksdagen.

Detta uttalande måste tolkas så att det har varit omöjligt för regeringen att i den socialdemokratiska riksdagsgruppen få gehör för den finanspolitik som bedömts vara den rätta. Några förslag till stramare finanspolitik har nämligen inte presenterats för riksdagen. Nu nöjer sig finansministern med att i den reviderade finansplanen konstatera vad som vore önskvärt.

Vi föreslår en finanspolitisk åtstramning på drygt 2 500 milj. kr. utöver den av regeringen nu accepterade tobaksskattehöjningen på 500 milj. kr. Utöver de förslag vi i januari redovisat i vår alternativbudget, och som sammantaget ger grovt sett samma budgetutfall som regeringens budgetförslag, föreslår vi att finanspolitiken stramas åt på följande sätt: Oljeskatten höjs med 200 kr. per kubikmeter; egenavgifterna i arbetslöshetsförsäkringen höjs till ca 30 % av kostnaderna; de generella räntesubventionerna till bostäder minskas med ytterligare ca 200 milj. kr. Därtill kommer effekterna av den av oss föreslagna skattejusteringen för år 1989. Samtliga åtgärder sammanfaller med vad vi anser vara riktigt också i ett längre strukturellt perspektiv.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till finanspolitisk

ätstramning med det av oss redovisade innehållet.

Mot. 1987/88

Fi28

Regeringen antyder i kompletteringspropositionen att en viss justering av marginalskatterna bör ske redan inför 1989. Denna uppfattning meddelas bara några veckor efter det att socialdemokraterna i riksdagen medverkat till att fälla ett förslag från folkpartiet med just denna inriktning. Ett av de alternativ regeringen nämner uppvisar dessutom stora likheter med vårt förslag. Viktiga skillnader finns dock:

- regeringen vägrar fortfarande att acceptera att skatteskalan inflations-skyddas och
- finansministern har sagt sig vilja finansiera skattesänkningen genom en momshöjning medan vi har förordat en kombination av besparingar och avdragsbegränsningar (i form av sänkt grundavdrag och borttagande av avdragsrätten för fackliga medlemsavgifter).

Eftersom våra förslag nyligen behandlats och avslagits av riksdagen finner vi det inte meningsfullt att nu upprepa dem. Vi vidhåller dock att det hade varit lämpligt att redan nu i vår lägga fast skatteskalan för år 1989. Det hade givit klara förutsättningar för nästa års avtalsförhandlingar. Det hade också givit en klar signal redan nu om viss ytterligare begränsning av det skattemässiga värdet av underskott, från ca 50 % till ca 46 %, vilket hade bidragit till att dämpa efterfrågan.

Marginalskattesänkningarna sägs i finansplanen syfta till att underlätta 1989 års avtalsrörelse. När folkpartiet inför 1988 års avtalsrörelse föreslog marginalskattesänkningar i detta syfte avfärdades förslaget som ointressant. Det är glädjande att regeringen efter årets avtalsfiasko kommit fram till samma slutsats som folkpartiet, nämligen att lägre nominella löneökningar kräver lägre marginalskatter. Mot den bakgrunden kan det te sig något förvånande att socialdemokraterna, som ovan konstaterades, helt nyligen åter gick emot folkpartiets förslag i riksdagen.

I det följande diskuterar vi förutom dessa stabiliseringspolitiska aspekter på den ekonomiska politiken också en rad strukturella frågor av betydelse för utvecklingen på längre sikt.

2. Den internationella utvecklingen

I förhållande till den bedömning som gjordes i finansplanen i januari i år tycks den internationella konjunkturutvecklingen bli något bättre än väntat. Både OECD och IMF har reviderat upp sina prognoser för 1988 och 1989 i förhållande till vad som antogs i höstas, efter börsfallet.

Risken för en kraftig konjunkturedgång är med andra ord inte så stor. Delvis sammanhänger detta med vissa väsentliga förändringar som har skett i den ekonomiska politiken i vår omvärld. Dit hör t. ex. genomförda avregleringar, bl. a. på kapitalmarknaden, genomförda eller aviserade skattepolitiska förändringar, t. ex. sänkta marginalskatter, och också de växelkursanpassningar som skett. En allmänt sett lägre inflationstakt hör också till den gynnsamma bilden. Möjligheterna till fortgående produktionsökning påverkas naturligtvis också av den stora arbetslöshet som finns, främst i Västeuropa.

Samtidigt är det uppenbart att de finansiella obalanser som bidrog till det drastiska börsfallet hösten 1987 alltjämt består. Förr eller senare måste dessa rättas till genom anpassning främst i USA. Förutsättningarna för en stabil tillväxt i världsekonomin påverkas i hög grad av hur t. ex. Västtyskland då reagerar och av möjligheterna till samordnade ekonomisk-politiska insatser i västvärlden.

Sammantaget är det vår bedömning att risken för en kraftig dämpning i den internationella konjunkturen inte är alldeles överhängande.

3. Utvecklingen i Sverige sedan 1982

Enligt kompletteringspropositionen har den socialdemokratiska ekonomiska politiken varit framgångsrik på snart sagt varje område. De sex år som förflutit sedan 1982 framställs som en gyllene epok i det svenska folkhushållets historia. Vi instämmer i att Sveriges ekonomi på många områden har utvecklats gynnsamt. Emellertid finns det anledning att ge en något mera nyanserad bild av utvecklingen än den som redovisas i propositionen.

De internationella förutsättningarna

Den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld har varit mycket gynnsam sedan 1983. Till skillnad från perioden 1976–1982 som präglades av snabbt ökande oljepriser och den längsta och djupaste internationella lågkonjunkturen efter andra världskriget har de senaste fem åren inneburit en osedvanligt livskraftig högkonjunktur.

Till bakgrunds bilden hör också de båda devalveringarna 1981 och 1982 samt den omfattande strukturomvandling som skedde i svenskt näringsliv under de borgerliga regeringsåren.

Bruttonationalproduktens tillväxt har hållit sig runt 3 % per år i OECD-länderna. För 1988 beräknas den bli 2 3/4. Motsvarande tal under 1980-talets tre första år var 1 % årligen.

Oljeprisutvecklingen har varit mycket gynnsam för Sveriges del; 1986 förbyttes ett väntat underskott i bytesbalansen genom halveringen av oljepriserna i ett överskott.

Valutakurserna har också utvecklats på ett sätt som varit bra för den svenska konkurrenskraften. Eftersom valutakorgen är konstruerad så att dollarn har dubbel vikt, har dollarfallet inneburit en kontinuerlig devalvering av den svenska kronan mot andra valutor. Den effektiva devalveringen under de senaste åren har av Handelsbanken uppskattats till 6–10 %.

Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att regeringen inte utnyttjat tiden bättre när det gäller att få bukt med de strukturella obalanser som alltjämt kännetecknar den svenska ekonomin.

Skattetrycket

Den glättade bild som regeringen presenterar av sin politik bortser från det faktum att skattetrycket ökat markant sedan 1982. Det svenska folket betalade 1987 sammanlagt ca 55 % av de totala inkomsterna i skatt (exkl. den s. k. engångsskatten på försäkringstagarnas sparmedel). Det är en höjning av skattetrycket med ca fem procentenheter sedan socialdemo-

kraterna tog över regeringsansvaret 1982. Under perioden 1976–1982 låg skattetrycket på en i stort sett oförändrad nivå.

De socialdemokratiska skattehöjningarna motsvarar ungefär 50 miljarder kronor på sex år, eller i runda tal 8 000 kr. per vuxen svensk.

Socialdemokraterna har inte bara höjt skattetrycket. De har också underlåtit att följa upp den marginalskattereform som påbörjades genom folkpartiets, centerns och socialdemokraternas uppgörelse 1981. Från 1979 skedde en viss sänkning av marginalskatterna och ett inflationsskydd infördes i skatteskalorna så att den enskilde inte skulle få skärpt real skatt endast på grund av att den allmänna prisnivån stiger i samhället. Fram till 1985 sänktes så marginalskatterna tack vare uppgörelsen från 1981, även om socialdemokraterna tog bort en del av inflationsskyddet. Sedan 1985 har inga som helst sänkningar av marginalskatterna genomförts utan de har tvärtom stigit. Delvis beror detta på avsaknaden av inflationsskydd.

Sänkta marginalskatter är det absolut viktigaste inslaget i en skattereform. En rejäl sänkning av marginalskatterna skulle ge ett väsentligt bidrag till en ökad ekonomisk tillväxt. Att regeringen inte fortsatt att sänka marginalskatterna eller ens lyckats behålla den nivå de själva var med om att besluta är därför mycket beklagligt.

Tillväxten

Under hela 1900-talet och fram till ca 1970 hade Sverige tillsammans med Japan den starkaste tillväxten per capita i hela världen. Sedan dess har Sverige halkat ned från sin tätposition. Även om flera förhållanden i Sverige vid en internationell jämförelse ter sig mycket positiva, t. ex. den mycket låga arbetslösheten, är det otvetydigt så att Sverige halkat ned en bra bit under jämförbara länder när det gäller tillväxttakten.

Tillväxt är en förutsättning för att vi skall få de resurser som krävs för att kunna undanröja en rad brister i välfärdssystemet och genomföra önskvärda reformer, t. ex. förbättrad sjukvård, ett högre bistånd till u-länderna och åtgärder för att skapa en bättre miljö. En högre tillväxt gör det också lättare att sänka det totala skattetrycket.

Tillväxten har sedan 1984 varit konsumtionsledd, inte exportledd. Det innebär, annorlunda uttryckt, att "den tredje vägens politik", att arbeta och spara sig ur krisen, endast levde upp till sin retorik under drygt ett år efter devalveringen 1982. Därefter återgick vi till att konsumera över den nivå som skulle kunna leda till uthållig balans. Situationen illustreras av följande tabell:

BNP och slutlig inhemsk efterfrågan 1982–1987 i %

	1982–1984		1984–1987	
	I hela perioden	Årlig tillväxt	Hela perioden	Årlig tillväxt
BNP	6,5	3,2	6,1	2,0
Slutlig inhemsk e-frågan	2,0	1,0	9,3	3,0

Källa: Aktuell ekonomi 1/88, SHB.

Den inhemska förbrukningen har alltså ökat med 9 % sedan 1984 medan produktionen bara ökat med 6 %. Detta är en viktig orsak till den försämring av bytesbalansen som skedde 1987 och enligt alla prognoser fortsätter i år.

Den konkurrensutsatta sektorn – dvs. inte endast industrin utan också den del av den privata tjänstesektorn som befinner sig i internationell konkurrens – klarar uppenbarligen inte av att dra det lass det innebär att skapa balans med omvärlden. Den ekonomiska politiken har inte förmått stimulera fram en tillräcklig utbyggnad av denna del av svensk ekonomi.

En väsentlig orsak till det är kostnadsutvecklingen i Sverige. När kostnaderna är efter år stiger snabbare i Sverige än i andra länder försvagas konkurrenskraften. De företag som klarar att trots de högre kostnaderna konkurrera framgångsrikt blir för få för att skapa balans i utrikesaffärerna.

Arbetsmarknaden

En av regeringen omhulad tes är att det endast är en socialdemokratisk regering som kan hålla sysselsättningen på en tillfredsställande nivå. Två saker förtjänar därför att påpekas. För det första att den högsta arbetslöshetsnivån som uppmätts under efterkrigstiden var våren 1983, alltså efter det att socialdemokraterna tagit över regeringsmakten hösten 1982.

För det andra låg arbetslösheten under de sex borgerliga regeringsåren långt under de nivåer som uppmättes i andra västeuropeiska länder och USA och under de nivåer som rådde i början av 1970-talet. De borgerliga regeringarna klarade med andra ord sysselsättningen under den svåraste lågkonjunkturen sedan 1930-talets depression bättre än den socialdemokratiska regeringen som före- resp. efterträdde.

Såväl sociala och humanitära skäl som samhällsekonomiska talar för att det var en riktig strategi att hålla sysselsättningen uppe. I de länder som släppte upp den öppna arbetslösheten till avsevärt högre nivåer under 1970-talet har det visat sig näst intill omöjligt att få ner den till rimliga nivåer igen, trots den goda konjunkturen under senare år. De människor som förlorade sina arbeten då har också förlorat kontakten med arbetsmarknaden och med utvecklingen inom sina yrkesområden. Det är mycket svårt för dem att få in en fot på arbetsmarknaden igen.

Priset för denna arbetsmarknadspolitik var bl. a. en negativ reallöneutveckling. Det innebär att bördan för omställningen av svensk ekonomi fördelades på hela folkhushållet i stället för att skapa en högre arbetslöshet.

Inflationstakten

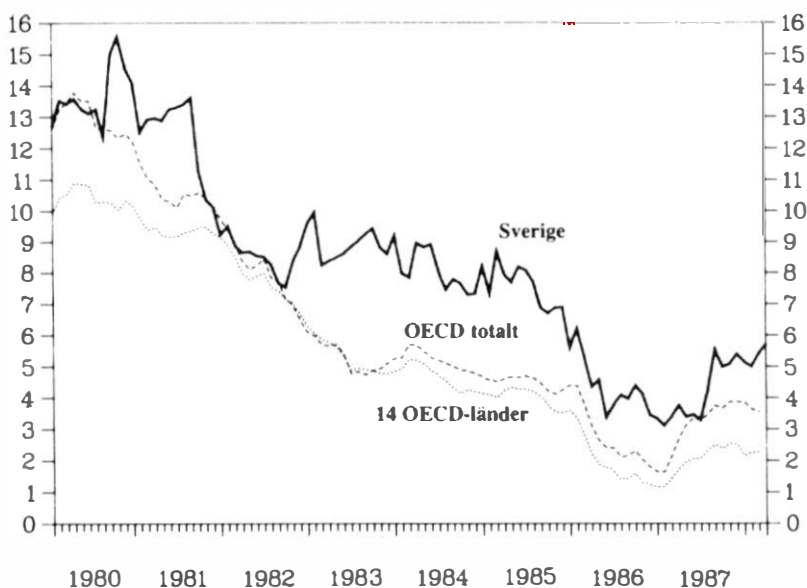
Sverige har i modern tid dragits med högre inflationstakt än den som gällt i våra viktigaste konkurrentländer. Som framgår av diagram 1, s. 7 var prisökningstakten under 1981–1982 i nivå med omvärldens. Efter devalveringen 1982 har priserna i Sverige praktiskt taget hela tiden stigit väsentligt snabbare i Sverige än i omvärlden. Man kan också konstatera att den inhemskt genererade inflationen under i stort sett hela 1980-talet varit mellan 4 och 5 %. Skillnaden i total nivå beror på nedgången i den internationella inflationen.

Diagram 1 Konsumentprisindex

12-månaders förändringstal, utfall t. o. m. mars 1988 Sverige, t. o. m. februari 1988
OECD

Mot. 1987/88

Fi28

Anm: De 14 OECD-länderna är sammanvägda enligt varje lands betydelse som konkurrenter till Sverige på världsmarknaden.

Källor: OECD, statistiska centralbyrån, konjunkturinstitutet samt finansdepartementet.

Diagram 2 Nominell timlön inom industrin

Årlig procentuell förändring, nationell valuta

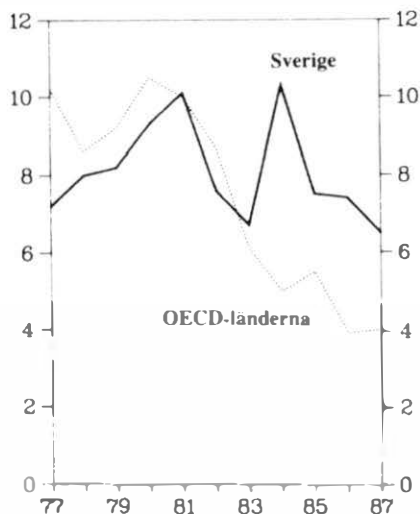
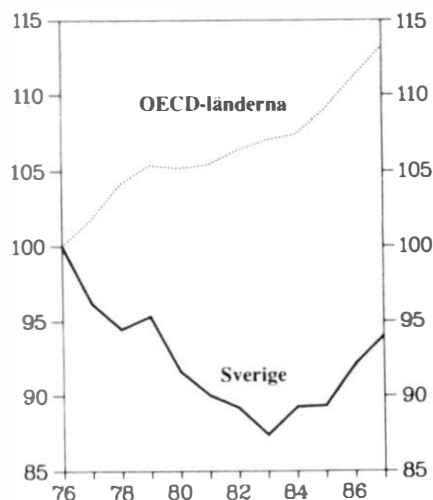

Diagram 3 Real timlön inom industrin

Index 1980 = 100, nationell valuta

Anm.: OECD-länderna avser de viktigaste konkurrentländerna till Sverige. De är sammanvägda enligt varje lands betydelse som konkurrent till Sverige på världsmarknaden. Timlönerna är deflaterade med konsumentprisindex.

Källor: OECD, statistiska centralbyrån, konjunkturinstitutet samt finansdepartementet.

Även löneökningstakten har som framgått av diagram 2, s. 7 efter devalveringen 1982 vida överstigit omvärldens. Med tanke på att regeringen i varje finansplan poängterat just betydelsen av att dämpa lönekostnadsökningen till den som rått i omvärlden är detta ett anmärkningsvärt misslyckande för den ekonomiska politiken.

Mot. 1987/88
Fi28

Budgetunderskottet

Budgetunderskottet har reducerats kraftigt. En stor del beror emellertid på extraordinära åtgärder. Avlyft av bostadslånen och televerkets investeringar motsvarar ca 15 miljarder kronor. Ytterligare avlyft sker nu för Vattenfalls investeringar och studielånen, tillsammans på ca 5 miljarder kronor. På grund av den internationella högkonjunkturen och devalveringarna har utgifterna för arbetsmarknadspolitik och industristöd kunnat reduceras med ca 30 miljarder kronor. Till dessa åtgärder kommer engångsåtgärder på inkomstsidan i form av ändringar i kassahållning, snabbare skatteinbetalningar m. m. vilket motsvarar ca 20 miljarder kronor. Förbättringen av statsskuldsräntorna svarar för ytterligare en del.

Om man summerar de extraordinära posterna finner man att de motsvarar ungefär 5,5 % av BNP, eller knappt hälften av den totala förbättringen. Förändringen av statsskuldsräntorna svarar för ytterligare ca 1,5 procentenheter. Återstoden, ca 5 % av BNP, består till övervägande del av skattehöjningar.

Bytesbalansen

Bytesbalansens saldo är fortfarande negativt trots sex års oavbruten högkonjunktur. Endast 1984 och 1986 var det positivt. 1986 var orsaken helt och hållet oljeprissänkningen.

Bytesbalansens absoluta nivå är i sig inte avgörande för bedömningen av hur sund en nationell ekonomi är, men det faktum att bytesbalansunderskottet är på väg i fel riktning ger skäl till oro. Denna oro delas uppenbarligen av finansministern. När, om inte då oljepriserna är låga och hjulen rullar för fullt i industrin, skall Sverige egentligen ha överskott i bytesbalansen?

Underskottet i bytesbalansen är ett uttryck för ett otillräckligt sparande i ekonomin. En höjning av sparandet i hushållssektorn är ett viktigt mål för folkpartiets ekonomiska politik. Det finns flera skäl till det. Dels konsumerar de svenska hushållen för närvarande över sina tillgångar, dvs. lånefinansierar sin konsumtion. En mätbar effekt av det är att sparkvoten ligger på minus 3,7 %. Dels är ett ökat hushållssparande nödvändigt om vi långsiktigt skall komma till rätta med bytesbalansunderskottet utan att sparandeöverskottet i den konsoliderade offentliga sektorn, och därmed skattetrycket, växer.

4. Den svenska ekonomin 1988

I finansplanen i januari i år beskrev finansministern läget så att sex års

socialdemokratisk ekonomisk politik – framgångsrik enligt den egna beskrivningen – hade fört den svenska ekonomin till "en kritisk punkt". För att utvecklingen från denna skulle gå åt rätt håll krävdes att lönekostnadsökningarna de kommande åren begränsades till 4 %.

Vi tvingas nu konstatera, liksom finansministern i den reviderade finansplanen, att lönekostnaderna snarare ökar med 6 ä 7 %. Enligt andra bedömningar kommer det inte att stanna ens vid det. Marschen går alltså från finansministerns "kritiska" utgångspunkt åt fel håll.

Det faktum att den kortsiktiga utvecklingen trots det rent av tycks bli något bättre än vad som förutsågs i januari beror helt och hållet på att den internationella konjunkturen utvecklas bättre. Det innebär att de underliggande obalanserna döljs ytterligare någon tid. Eller som planeringschefen på finansdepartementet, Klas Eklund, skriver i Affärsvärlden nr 19/1988: "Rensar man för de utifrån kommande, positiva effekterna innehåller således bilden av konkurrenskraften och bytesbalansen flera dystra inslag."

Flera av dessa obalanser har beskrivits i föregående avsnitt, t. ex. att tillväxten huvudsakligen är konsumtionsledd, att utrikeshandeln varje år efter 1984 givit ett negativt bidrag till **BNP** och att hushållens sparande är negativt och sjunker ytterligare. Vi ser ett samband mellan de ständiga skattehöjningarna och det sjunkande hushållssparandet. Regeringen skriver själv att "det inte längre är möjligt att kompensera ett försämrat hushållssparande med en uppgång i det offentliga sparandet, som åstadkoms med ett höjt skatteuttag".

Underskottet i bytesbalansen är måhända inte akut. Den nuvarande prognosen tyder på drygt 10 miljarder kronor i underskott, vilket motsvarar ca 1 % av **BNP**. Men utvecklingen går åt fel håll. Under första kvartalet i år var underskottet 2,4 miljarder kronor, vilket kan jämföras med ett överskott på 1,6 miljarder kronor under första kvartalet 1987. Försämringen uppgår således till 4 miljarder kronor.

Vidare är investeringsutvecklingen vid en första anblick ganska god. Industrins investeringar har ökat under en följd av år. Ökningen har emellertid skett från en mycket låg nivå. Trots detta är det uppenbart att kapaciteten i den konkurrensutsatta sektorn fortfarande är alltför liten för att upprätthålla balans i de utrikes betalningarna vid den efterfrågenivå som råder vid full sysselsättning.

Priser och löner stiger 2–3 procentenheter snabbare än i våra viktigaste konkurrentländer.

Tendenser till överhettning syns i allt större delar av ekonomin. En ökning av den privata konsumtionen som är efter år överstiger den totala tillväxten är i längden ohållbar.

Ovanstående analys av det ekonomiska läget är inte ny. Den har gjorts i snart sagt varje ekonomiskt dokument som regeringen presenterat under de senaste åren. Det faktum att samma problembeskrivning återkommer bevisar klart och tydligt att regeringen inte har lyckats bemästra problemen. Indirekt erkänner regeringen därmed att den fört en felaktig ekonomisk politik.

Ett exempel illustrerar detta. För knappt ett år sedan ville folkpartiet lägga förslag om sänkta marginalskatter och återinfört inflationsskydd för

att något förbättra förutsättningarna för 1988 års avtalsrörelse. Vi fick inte föra fram detta förslag – socialdemokraterna ansåg inte att det var nödvändigt eller önskvärt med marginalsattesänkningar inför avtalsrörelsen. Nu aviserar regeringen förslag till hösten om sänkta marginalsatser just som en åtgärd för att underlätta 1989 års avtalsrörelse. Därigenom erkänner socialdemokraterna att de gjorde fel förra året och således indirekt att de har ett stort ansvar för utfallet av årets avtalsrörelse.

Ett annat exempel gäller arbetsgivaravgifterna. I budgetpropositionen 1987 föreslogs en rejäl höjning av dessa, samtidigt som man konstaterade att detta skulle försvåra avtalsförhandlingarna. Efter en del hattande fram och tillbaka återtogs höjningen i november i den uttalade avsikten att underlätta avtalsrörelsen. I mars 1988 återkommer så regeringen med förslag om en ny höjning. Och detta trots att det om möjligt är ännu mer angeläget att dämpa lönekonstnadsökningen och trots att man upprepade gånger har poängterat det olämpliga i att reducera det utrymme arbetsmarknadens parter har att förhandla om genom att inteckna en del av utrymmet i förväg.

Än mer anmärkningsvärt är att intäkterna från denna felaktiga skatthöjning skall användas på ett likaledes felaktigt sätt. De går nämligen till stimulans av den privata konsumtionen, trots att regeringen sida upp och sida ner poängterar vikten av att begränsa denna.

Arbetskraftsbrist

Den uthålliga högkonjunkturen innebär att flera branscher och regioner för närvarande lider brist på kvalificerad arbetskraft. Bristen på arbetskraft är i många fall ett reellt tillväxthinder.

De ungdomskullar som kommer ut på arbetsmarknaden under 1990-talet är avsevärt mindre än inflödet under 1980-talet. De är dessutom mindre än den förväntade avtappningen från arbetsmarknaden i form av pensioneringar.

Folkpartiet har vid flera tillfällen framfört förslag som skulle bidra till ett större arbetskraftsutbud. Dit hör framför allt marginalsattesänkningar som såväl i Sverige (efter den marginalsattereform som genomfördes 1982–1985) som utomlands visat sig bidra till ett större utbud av arbetskraft.

För vissa företag är den enda chansen att finna den specialutbildade arbetskraft de behöver att söka den utomlands. När arbetskraft trots intensiva ansträngningar inte står att finna på den svenska arbetsmarknaden anser vi att rekrytering utomlands bör medges. En ökad internationell rörlighet för människor är också en del av det närmare samarbete med EG som Sverige eftersträvar.

5. Sveriges ekonomi under de närmaste åren

Treårskalkylerna

Liksom tidigare presenterar regeringen i år en s. k. treårskalkyl över den ekonomiska utvecklingen framöver. Den täcker således åren 1989–1991.

Man poängterar nog att det inte handlar om någon prognos utan att det är en s. k. kravkalkyl, några alternativa beskrivningar över vad som händer under olika givna förutsättningar.

Mot. 1987/88
Fi28

Det mest gynnsamma alternativet bygger på en fortsatt god internationell konjunkturutveckling och en mycket kraftig dämpning av löne- och prisökningstakten i Sverige. Lönekostnaderna antas från och med nästa år öka med blygsamma 3 % och priserna med ca 2 % per år. Även under dessa förutsättningar blir den ekonomiska tillväxten inte särskilt god, knappt 2 % per år. Någon större förbättring av bytesbalansen sker inte heller.

Med hänsyn till effekten på lönekostnadsökningen nästa år av redan träffade avtal och den föreslagna ökningen av ATP-avgiften kan man konstatera att sannolikheten att detta s. k. lågalternativ skall realiseras förefaller ytterst liten. Några ekonomisk-politiska förslag som skulle kunna öka denna sannolikhet finns inte heller i propositionen. Vår tolkning är att regeringen har givit upp hoppet att kunna bedriva en sådan ekonomisk politik som skulle kunna förverkliga lågalternativet.

Det s. k. högalternativet bygger på en lönekostnadsökning på ca 6 % per år i genomsnitt, något mer i början och något mindre i slutet av perioden. Prisökningarna blir då ca 5 % per år. Den internationella konjunkturen förutsätts även i detta alternativ vara god. Den i förhållande till utlandet alltför höga pris- och kostnadsökningen leder emellertid till att tillväxten försämras kraftigt, till knappt 1 % per år. Arbetslösheten fördubblas. Budgetunderskottet ökar kraftigt. Vad som skulle hända om lönekostnadsökningen översteg 6 % kan bara anas.

I perspektivet av vad som hänt under 1980-talet kräver detta högalternativ en ganska låg lönekostnadsökning. Inte vid något tillfälle under 1980-talet har lönekostnaderna ökat med mindre än 7 %. Att få ned dem till 6 % kan därför synas svårt. Då blir resultatet – om man skall tro treärskalkylerna – ändå ett misslyckande.

Skillnaden mellan alternativen är stor. Arbetslösheten är i det sämre fallet dubbelt så hög. Tillväxten hälften så hög. Skillnaden mellan 1 % tillväxt och 2 % tillväxt kan synas liten, men är mycket stor. På bara 3 år finns i det bättre fallet 31 miljarder kronor mer. Det motsvarar drygt 3 700 kr. mer per invånare eller nästan 4 800 kr. mer per vuxen svensk.

Det borde vara varje regerings skyldighet att utforma den ekonomiska politiken så att folkhushållet inte går miste om dessa extra resurser, och så att arbetslösheten inte medvetet fördubblas. Regeringen är emellertid inte beredd eller förmögen att göra det.

Om den internationella utvecklingen blir sämre försämras även läget i Sverige. Även om pris- och kostnadsökningen dämpas till lågalternativets realistiska nivå begränsas tillväxten till ca 1,4 % per år. Arbetslösheten stiger. Ännu sämre blir det om kostnadsökningen blir ännu högre än ca 6 %. "Kombinationen av en lägre världsmarknadstillväxt och alltför höga lönekostnadsökningar leder till en drastisk nedgång i tillväxt och sysselsättning."

Som framgått av beskrivningen av den internationella utvecklingen ovan är risken för en dämpning inte obetydlig. Vi kan därför helt instämma i slutsatsen i den reviderade finansplanen att läget "kraftigt understryker

behovet av att åstadkomma en anpassning av pris- och löneökningstakten till den som råder i de viktigaste konkurrentländerna". Det framstår då som desto mer anmärkningsvärt att regeringen inte heller denna gång föreslår några som helst åtgärder som är ägnade att skapa en sådan intern anpassning. Man fortsätter som hittills att rulla problemen framför sig. Hittills har Sverige räddats av sex års oavbruten internationell högkonjunktur, halverade oljepriser och gynnsamma växelkursförändringar – allt förhållanden över vilka Sverige inte själv råder. Enligt vår uppfattning är det oansvarigt att även fortsättningsvis lita till sådan draghjälp.

Långtidsbudgeten

Långtidsbudgeten visar de statsfinansiella konsekvenserna på fem års sikt av redan fattade beslut och gjorda åtaganden. Även här redovisas två alternativ, ett med låg lönekostnadsökning och ett med hög sådan.

I högkostnadsalternativet ökar budgetunderskottet kraftigt. Budgetåret 1992/93 redovisas ett underskott på nära 50 miljarder kronor att jämföra med ca 5 miljarder kronor i underskott i lågalternativet. Skillnaden beror i huvudsak på att den ekonomiska tillväxten är lägre, räntenivån högre och inflationen högre i högalternativet.

I detta avsnitt redovisas också utvecklingen av det finansiella sparandet i socialförsäkringssektorn. Detta försämras i båda alternativen, men mest i högalternativet. Regeringen framhåller också att en förstärkning av AP-fonden genom höjda ATP-avgifter skulle försvåra lönebildningen, men undviker självfallet att just i detta sammanhang kommentera den nyligen föreslagna höjningen av ATP-avgiften. Slutsatsen av resonemanget är emellertid att alla utgiftsökningar måste finansieras genom motsvarande minskning av andra utgifter – ett konstaterande som gjorts tidigare men inte följts upp i den konkreta politiken.

Några budgetposter blir föremål för särskilda kommentarer. Det gäller framför allt bostadssubventionerna, för vilka det upprepade gånger konstateras att de växer mycket snabbt. Det gäller särskilt räntebidragen och särskilt i högalternativet. Kombinationen av ökat bostadsbyggande och systemet med låg garanterad ränta leder till en kraftig ökning av utbetalt stöd, särskilt naturligtvis i alternativet med högre räntenivå. Inte heller detta borde vara någon nyhet för regeringen, eftersom det är en automatisk följd av rådande regelsystem. Vi vill påminna om att folkpartiet under en följd av år har föreslagit begränsningar både i räntebidragen och andra bostadssubventioner, begränsningar som socialdemokraterna i riksdagen motsatt sig.

Ytterligare en post kommenteras särskilt, nämligen utvecklingen inom arbetsskadeförsäkringen. Utgifterna beräknas öka mycket kraftigt. Redan i dag finns underskott i arbetsskadefonden på ca 2 miljarder kronor vilket belastar statsbudgeten. Belastningen beräknas öka till närmare 4 miljarder kronor budgetåret 1988/89 och till drygt 6 miljarder kronor budgetåret 1992/93.

En annan post som påverkar långtidsbudgeten kraftigt är det genomsnittliga antalet sjukdagar inom sjukförsäkringen. Det s. k. sjuktalet har ökat kraftigt under 1980-talet. För 1987 beräknas det preliminärt till 22,3

dagar medan det i början av 1980-talet var väsentligt lägre. I långtidsbudgeten antas sjuktalet vara oförändrat. Ökningen av sjuktalet med en dag motsvarar en kostnadsökning för sjukförsäkringen med 1,1 miljard kronor.

Mot. 1987/88
Fi28

6. Den ekonomiska politikens inriktning

Regeringen konstaterar att "tre uppgifter framstår som centrala för den ekonomiska politiken. Överhettningen måste motverkas genom en dämpning av efterfrågan. Lönebildningen måste påverkas i syfte att åstadkomma en kostnadsutveckling som är förenlig med låg inflation och yttre balans. Ekonomins funktionssätt måste förbättras så att tillväxt och kapacitetsutvidgande investeringar stimuleras." (s. 22)

Vi kan till fullo instämma i detta konstaterande. Regeringen fullföljer emellertid inte resonemanget. De förslag som skulle lösa dessa tre centrala uppgifter för den ekonomiska politiken lyser nämligen nästan helt med sin frånvaro.

Enligt regeringen skall överhettningen motverkas genom en höjning av tobaksskatten på 0,5 miljarder kronor. Lönebildningen skall påverkas genom att regeringen erbjuder arbetsmarknadens parter en viss marginalskattesänkning i utbyte mot höjd moms. Tillväxten skall främjas genom att regeringen i allmänna ordalag förespråkar höjd produktivitet inom den offentliga sektorn samt undviker att ytterligare höja skattetrycket när priser och löner i någon obestämd framtid bringats till en lugnare utveckling.

Enligt vår uppfattning är detta klart otillräckligt.

Det visade sig snabbt nog att vi inte var ensamma om den bedömningen. Dagen efter presentationen av den reviderade finansplanen ingrep riksbanken med en penningpolitisk åtstramning. Diskontot höjdes från 7,5 % till 8,5 %. Kassakraven för bankerna höjdes från 3 % till 4 %. Kassakrav på likaledes 4 % infördes för finansbolag. Alltihop understöddes av operationer på öppna marknaden. På några dagar höjdes den korta räntan med mellan 0,5 och 0,75 procentenheter.

Riksbankschefen uttalade att frånvaron av tillräcklig finanspolitisk åtstramning nödvändiggjorde en penningpolitisk åtstramning trots att detta kunde väntas dämpa den önskvärda kapacitetsutbyggnaden i den konkurrensutsatta sektorn, trots att det kunde väntas leda till ett önskat stort valutainflöde och trots att det kunde väntas leda till ökad lönsamhet i rena finansiella transaktioner hos icke-finansiella företag.

Regeringen har vid ett par tillfällen påstått att frånvaron av finanspolitisk åtstramning beror på att sådan inte skulle komma att godkännas av riksdagen. Det är uppenbart att problemet är den socialdemokratiska riksdagsgruppen, eftersom regeringen inte lägger fram några förslag för riksdagens prövning. Socialdemokraterna i riksdagen har ju inte heller tagit fasta på några av de förslag till minskningar i de offentliga utgifterna som bl. a. folkpartiet presenterat. Vår slutsats är att regeringen bör befrias från en uppgift som den uppenbarligen inte har kraft att klara, nämligen att föra den ekonomiska politik som den även själv anser vara motiverad.

Regeringens olika förslag kommenteras nedan mer i detalj.

Förslaget innebär att priset på vissa tobaksvaror stiger med 10 %.

Folkpartiet föreslog i motion 1987/88:So503 i januari att tobaksskatten skulle höjas. Tobakens skadeverkningar och negativa effekter på folkhälsan är omfattande och de kostnader som samhället varje år får bära för vård av dem som drabbats av sjukdomar relaterade till rökning eller snusning (framför allt hjärt-, kärl- och tumörsjukdomar) är betydande. Priset är ett viktigt instrument för att minska rökning och snusning. Priserna på tobak bör stiga minst lika snabbt som övriga konsumentpriser så som de mäts med KPI. Vi föreslog därför redan i januari att skatten bör stiga med ca 5 öre per cigarrett.

Förslaget avvisades nyligen av socialdemokraterna i riksdagen men återkommer nu som regeringsförslag. Självklart välkomnar vi denna sinnesförändring.

Energiskatten

Även när det gäller energiskatten går regeringen oss nu delvis till mötes, om än av helt andra skäl än dem vi framförde i motion 1987/88:N40. Där föreslog vi av energi- och miljöpolitiska skäl att skatten på olja skall höjas med 200 kr. per kubikmeter och skatten på kol i motsvarande mån. Nu föreslår regeringen en höjning med 75 kr. per kubikmeter för eldningsolja och andra oljor, vilket följaktligen ligger inom ramen för vårt förslag.

Emellertid anser vi att det fortfarande är motiverat att höja skatten med de 200 kr. som vi tidigare föreslog. Regeringen räknar med att 75 kr. ger en intäkt på 600 milj. kr. Vi utgår därför ifrån att vårt förslag ger en intäkt om ca 1,5 miljarder kronor.

Regeringen beskriver sin höjning av oljeskatten som en åtstramningsåtgärd. Eftersom intäkterna skall användas för att finansiera olika utgifter, främst förstärkt u-båtsskydd och reformerade studiemedel, är det dock inte fråga om annat än en mycket marginell åtstramning av ekonomin.

Mervärdesskatt på representation

Förslaget att ändra avdragsreglerna så att moms på representationsutgifter som inte är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen inte blir avdragsgilla ser vi som en rimlig ändring i konsekvens med tidigare fattade beslut. Förslaget godtas.

Generalklausulen

Lagen mot skatteflykt i sin nuvarande tappning fyller inte de krav på rättssäkerhet som medborgarna har anledning att ställa. Generalklausulen är så allomfattande och vag att den skulle kunna tillämpas i en rad situationer. Erfarenheten hittills visar att klausulen inte använts i den utsträckning som tidigare befarats. Det är emellertid inte något försvar för dess generella utformning som ger myndigheterna långtgående befogenheter gentemot

den enskilde skattebetalaren. Av rättssäkerhetsskäl vill vi avskaffa den. Däremot vill vi som framförts tidigare i förslag till riksdagen införa en omvänd generalklausul.

Mot. 1987/88
Fi28

Likviditetsindragningen

Förslaget att dra in likviditet från företagen motiveras med att detta skulle hejda kreditexpansionen, minska löneglidningen och stoppa fusionsaktiviteten i näringslivet.

Förslaget är ett praktexempel på hur regeringen angriper symptomen snarare än orsakerna. Åtgärderna är av kosmetisk karaktär och har sannolikt kommit till för att tillfredsställa den opinion inom det socialdemokratiska partiet som anser att regeringens politik alltför generöst accepterat att företagets vinstnivå förbättrats under senare år.

Vi anser för vår del att det finns starka principiella invändningar mot förslaget om likviditetsindragningar på det sätt som nu föreslås. Genom den lägre ränta som riksbanken förutsätts betala är det i verkligheten ett slags beskattning. Basen för denna beskattning är en annan än vid tidigare likviditetsindragningar och bestäms av företagets ställning den 31 december 1987. Det ger dessutom åtgärden en retroaktiv karaktär.

De stora likvida tillgångarna i företagen är resultat bl. a. av att det svenska bolagsskattesystemet låser in kapital i vinstrika företag och av att valutaregleringen omöjliggör placeringar utomlands med vinstmedel genererade i Sverige. Det faktum att det svenska näringslivet är starkt internationaliserat gör att försök att på konstlad väg hålla vinstmedel kvar i Sverige får ett antal negativa effekter. Utan valutareglering skulle kapitalet styras dit där det ger bäst avkastning och större disciplin krävas i den svenska ekonomiska politiken. Folkpartiet har vid ett flertal tillfällen föreslagit att valutaregleringen skall slopas.

Vidare har vi föreslagit att bolagsbeskattningen reformeras. Den nominella skattesatsen bör sänkas kraftigt från nuvarande nivå på ca 55 %, samtidigt som företagets möjligheter till bokslutsdispositioner och vinstreglering genom avsättningar begränsas. Genom att företagen på så sätt "tvingas" att dela ut en större del av vinsten till aktieägarna, ökar kapitalets rörlighet och det kan i större utsträckning än i dag styras till nyinvesteringar.

Vi förordar alltså att dessa båda inläsningsproblem löses långsiktigt i stället för att kapitalet låses in hos riksbanken kortsiktigt.

Folkpartiet avstyrker förslaget om likviditetsindragning och hänvisar till de förslag med verkliga åtstramningseffekter som presenteras nedan.

7. Folkpartiets ekonomiska politik

Den ekonomiska politiken bör främst ta sikte på de strukturella problem som finns i svensk ekonomi. De förslag vi framför nedan har denna inriktning. De nödvändiga kortsiktiga åtgärderna bör stå i god överensstämmelse med en sådan långsiktig strategi.

De centrala ekonomiska problemen är framför allt följande:

- Överhettning i ekonomin, dvs. alltför stor efterfrågan. Framför allt har prognosen för den privata konsumtionens ökning reviderats upp i förhållande till vad som angavs i januari.
- Pris- och kostnadsutvecklingen är alltför hög i förhållande till omvärlden.
- Den ekonomiska tillväxten är för låg och i alltför hög grad konsumtionsledd. De kapacitetshöjande investeringarna i den konkurrensutsatta sektorn är för små. Ekonomins funktionssätt hämmas av en rad snedvridningar inom främst skattepolitiken.

Vi föreslår i det följande åtgärder som är avsedda att medverka till att problemen minskar. Vi vill samtidigt poängtera att dessa problem inte skulle vara lika framträdande i dag om de förslag folkpartiet fört fram tidigare hade blivit genomförda. I stor utsträckning är således allvaret i dagens problem en konsekvens av att riksdagen under en följd av år avvisat våra förslag.

Som framgått tidigare gör vi bedömningen att den ekonomiska politiken i större utsträckning borde inriktas på att lösa de långsiktiga strukturella problemen i svensk ekonomi. Dit hör t. ex. den bristande expensionskraften i den konkurrensutsatta sektorn. Ett av grundproblemen är frågan varför den konkurrensutsatta sektorn inte växer tillräckligt för att ge balans i utrikes betalningarna vid full sysselsättning. Den konkurrensutsatta sektorn är inte bara industri utan också tjänster, och i många fall en kombination av tjänste- och varuproduktion.

Viktiga skäl till varför den konkurrensutsatta sektorn i Sverige inte växer tillräckligt har att göra med utvecklingen av konkurrenskraften och osäkerheten om de framtida villkoren, kollektiva löntagarfonder m. m.

Sverige håller i dag på att omvandlas från ett industrisamhälle till ett tjänstesamhälle. Ibland kallas det kunskapssamhälle, informationsamhälle eller något liknande. Om man skall kunna se och utnyttja de möjligheter som ligger i detta tjänstesamhälle krävs flera förändringar av den ekonomiska politiken.

Kunskap och informationshantering blir viktigare än råvaror och fysiskt kapital. Det ställer krav på utbildning och forskning. Ett konkret bidrag till detta ligger i förslaget till avveckling av de kollektiva löntagarfonderna, där en stor del av fondmedlen satsas på forskning.

Kunskap är internationellt rörlig. Information sprids allt snabbare över världen, och den internationella konkurrensen ökar. Då ökar betydelsen av flexibilitet, förmåga till förnyelse och öppenhet i den egna ekonomin. Konkreta bidrag till detta är avreglering, näringsfrihet och strävan efter ett nära samarbete med EG:s inre marknad i fråga om varor, tjänster, kapital och arbetskraft.

En mer välutbildad arbetskraft ställer högre krav på meningsfulla arbetsuppgifter. Bättre informationssystem på jobbet möjliggör också mer decentralisering av både ansvar och befogenheter. När rutinbetonade arbeten försvinner och kunskapsnivån hos de anställda höjs, ökar också möjligheterna att både upptäcka och utnyttja okända och okonventionella kombinationer och samband. Kraven ökar på kundanpassning av många tidigare standardiserade tjänster. Då måste också arbetets organisation förändras så

att de anställdas yrkeskunskaper och kreativitet kan komma till sin rätt. Konkreta bidrag till detta är folkpartiets krav på slopade offentliga monopol, reformering av offentlig tjänsteproduktion och fler enskilda alternativ.

När individens beteende blir allt viktigare måste regler av olika slag utformas så att de stödjer det beteende vi vill uppmuntra. De flesta människor stimuleras mer av morötter än av piskor. Ett konkret bidrag till en sådan politik är folkpartiets krav på en kraftig sänkning av marginalskatten.

Mot. 1987/88

Fi28

Skattepolitik

Skattetrycket är för högt och bör sänkas. Eftersom sänkningar måste motsvaras av minskade utgifter, främst transfereringar, vill vi gå försiktigt fram. Möjligheten att sänka det totala skattetrycket skulle öka om den ekonomiska tillväxten vore högre.

I vår partimotion om den ekonomiska politiken i januari föreslog vi en sänkning av de totala skatterna med ca 3 miljarder kronor på helår räknat. Med hänsyn till senare tillgängliga uppgifter över skattebortfallet av vårt förslag om sänkta marginalskatter för 1989, genomförd bensinskatt höjning, föreslagen höjning av tobaksskatten och oljeskatten samt vårt nej till regeringens förslag om omsättningsskatt på penningmarknaden samt höjd ATP-avgift innebär vårt förslag nu en sänkning av de totala skatterna som är lika stor, nämligen ca 3 miljarder kronor på helår räknat. Därtill kommer vårt förslag att avskaffa vinstdelningsskatten och den särskilda ATP-avgiften till de kollektiva löntagarfonderna.

Det viktigaste skatteproblemet är de stora skattekilarna. Dessa åtgärdas bäst genom sänkta marginalskatter. Inom loppet av några år bör marginalskatterna sänkas så att praktiskt taget alla heltidsarbetande får högst 40 % i skatt på en extrainkomst eller inkomstökning. Ett tal bör sättas vid 50 %. Det innebär att alla alltid får behålla minst hälften av en inkomstökning och att de allra flesta får behålla minst 60 %. Dessutom bör det automatiska inflationsskyddet återinföras.

Ett första steg i en sådan reform bör tas redan 1989. Vi föreslår därför att marginalskatten sänks med 4 procentenheter för alla beskattningsbara inkomster över 70 000 kronor från den 1 januari 1989 samt att inflations-skyddet samtidigt återinförs.

En sådan rejäl marginalskattereform skulle ge tre slag av positiva effekter – arbetskraftsutbudet skulle öka, avtalsförhandlingarna skulle underlättas och det skulle bli mer lönsamt att spara och mindre lönsamt att låna.

Finansiering bör ske genom andra skattehöjningar och minskade transfereringar, inte genom ökat budgetunderskott. I vårt budgetförslag i januari redovisade vi i detalj vårt förslag till finansiering av det första steget genom bl. a. en minskning av grundavdraget med 1 000 kr. och vissa besparingar inom sjukförsäkringen.

Kapital- och företagsbeskattningen innehåller för närvarande stora asymmetrier och skapar inläsnings effekter. Även i detta avseende innebär vårt förslag till genomgripande skattereform väsentliga förbättringar.

Den offentliga sektorn spelar en central roll i det svenska samhället. Den svarar för yttre och inre säkerhet. Den har stor betydelse för utbildning, forskning och kultur. Den är ett viktigt instrument för en ambitiös välfärdspolitik.

Den offentliga sektorn har i dag ca 1.4 miljoner sysselsatta och dess konsumtion motsvarar ca 30 % av BNP. Hur den hushållar med sina resurser har således en betydande inverkan på den svenska samhällsekonomin. Det påverkar också utrymmet ytterligare för reformer.

Enligt beräkningar i en bilaga till 1987 års långtidsutredning sjönk produktiviteten i den offentliga sektorn med 1.5 % per år under 1970-talet. Det finns inte minst mot den bakgrunden starka skäl att söka nya vägar att utveckla och förnya den offentliga sektorn.

För denna utveckling finns två huvudstrategier: en inre reformation genom delegering, decentralisering, målstyrning och en bättre personalpolitik samt en yttre reformation genom konkurrens, entreprenader och enskilda alternativ.

Dessa strategier bör enligt folkpartiets mening inte ses som alternativ utan komplement till varandra.

Det inre reformarbetet i socialdemokratisk tappning har luften i stort sett gått ur. Det framgår inte minst av den kraftlösa redovisning som ges i kompletteringspropositionen. Den yttre reformationen avvisas av ideologiska skäl. Socialdemokraterna saknar alltså strategi för att lösa den offentliga sektorns problem och ta till vara dess möjligheter.

En huvuduppgift i den inre reformationen är att bättre ta till vara de idéer, de kunskaper och den yrkesskicklighet som de offentliganställda besitter. Stelbent regeltänkande måste ge vika för tydliga mål och ökad frihet för personalen. Kreativitet måste stimuleras genom bättre belönings-system. Personlig utveckling måste uppmuntras genom vidareutbildning, specialisering och arbetsbyten. Politikerna måste våga lita på personalen.

En huvuduppgift i den yttre reformationen är att ge de enskilda alternativen inom vård, omsorg och utbildning rätt att verka på lika villkor. Det ger valfrihet, en alternativ arbetsmarknad för de offentliganställda och en chans att starta eget – inte minst för många kvinnor. Men det driver också på den inre förnyelsen. Konkurrensen inspirerar. Konkurrensen ger medborgarna en chans att "rösta med fötterna". Konkurrensen sporrar arbetsgivarna att ta bättre hand om sin personal.

En inre och yttre reformation av den offentliga sektorn skulle bidra till att öka produktiviteten och stimulera en för hela samhällsekonomin nödvändig utveckling av tjänstesektorn.

Även i andra avseenden bör regleringar slopas och ansvar decentraliseras. Folkpartiet har i flera år föreslagit att de statliga bidragen till kommunerna med åtföljande regelsystem skall reformeras så att styrningen minskar, den lokala friheten ökar och kostnadsutvecklingen kan begränsas.

Som vi tidigare påtalat har regeringen under en följd av år hävdat att lönekostnadsökningen måste dämpas till den nivå som gäller i vår omvärld. Så har inte skett, vilket framgår av diagram 2, s. 7. Vi delar regeringens bedömning att en dämpning är nödvändig, men avvisar den metod som regeringen tycks vilja använda, nämligen den förhandlade inkomstpolitik som presenterats i den s. k. SAMAK-rapporten.

Enligt vår uppfattning måste statsmakterna lägga fast goda och stabila förutsättningar för avtalsförhandlingarna, men därefter lämna själva förhandlingarna åt arbetsmarknadens parter. I begreppet stabila förutsättningar inkluderar vi en stram finanspolitik, fastlagda – lägre – marginalskatter, automatiskt inflationsskydd (så att parterna inte behöver beakta inflationsprognoser), nej till höjda arbetsgivaravgifter samt en reformerad arbetslöshetsförsäkring. Dessutom anser vi att avskaffande av skatten på frivilliga vinstandelssystem på företagsnivå skulle skapa bättre förutsättningar för en dämpad löneglidning.

På det statliga området har staten ett särskilt arbetsgivaransvar. Det är där särskilt viktigt att man inte medverkar till avtal som rullar problemen framåt i tiden. Så har uppenbarligen skett i årets avtalsrörelse, där det statliga avtalet innebär ett s. k. överhäng på 2,3 % för 1989.

Regeringen avser även för 1989 bestämma en utgiftsram för lönerna i den statliga sektorn. Denna bör utformas, säger regeringen, som en ram för nivåhöjningar. Enligt vad som anges i den reviderade finansplanen är det vad som gällt också i år. Om nivåhöjningen för 1988 och 1989 tillsammans skall begränsas till 8 % återstår för 1989 1,4 % att förhandla om. Det förefaller orealistiskt att avtalen skulle sluta på denna nivå.

Möjligheterna att ens komma i närheten av treärskalkylernas krav på en treprocentig kostnadsökning för 1989 ter sig utomordentligt små. Den är redan intecknad genom överhäng och höjd ATP-avgift.

Penningpolitik

Vi ser positivt på den avreglering som skett på kreditmarknaden. En väl fungerande penning- och kapitalmarknad har stora fördelar från effektivitetssynpunkt. Under senare tid har röster framförts i debatten om en återgång till en mera reglerad kreditpolitik, främst för att begränsa hushållens upplåningsmöjligheter. Enligt vår uppfattning måste alla sådana förslag avvisas. Strävan bör i stället vara att avskaffa också återstående rester av kreditregleringen. Vi kan därför inte dela regeringens uppfattning att avregleringen gått för fort och ser med viss oro att regeringen anser att det under de kommande åren "är en viktig uppgift att ge de finansiella marknaderna ett nytt regelsystem anpassat till kraven på såväl rättvisa som effektivitet".

Det är också uppenbart att den av regeringen föreslagna utvidgningen av omsättningsskatten på aktier till fondkommissionärers egenhandel samt införande av en omsättningsskatt på penningmarknaden är ett steg i fel riktning. Sådana skatter kommer att höja transaktionskostnaderna och

därmed försämra marknadens funktionssätt. Detta kommer bl. a. att försvara för riksbanken att driva en effektiv kreditpolitik. Vi konstaterar också att man i vår omvärld går i motsatt riktning, dvs. sänker eller avskaffar dylika skatter.

Vi ser positivt på riksbankens förslag att avskaffa diskontot. Det har numera mist en stor del av sin betydelse och bankerna har under senare tid frigjort sig alltmer från diskontot i sin räntesättning. Bl. a. noteras numera ett slags jämförelseränta i form av STIBOR (Stockholm Interbank Offered Rates). Den höjning av diskontot som riksbanken genomförde dagen efter kompletteringspropositionens presentation kan synas som ett steg tillbaka.

Riksbankens möjligheter att bedriva en effektiv kreditpolitik skulle underlättas om statsupplåningen i större utsträckning sker i form av stats-skuldväxlar och riksobligationer, snarare än genom ytterligare ökningar av upplåning från hushållen genom allemanssparandet.

Folkpartiet har upprepade gånger krävt att valutaregleringen avskaffas. Den aktuella avregleringen går enligt vår mening alltför långsamt. Vi konstaterar emellertid att socialdemokraterna i riksdagen så till vida närmast sig vår uppfattning som att de hävdar att tilltagande obalans i de utrikes betalningarna inte får medföra att avregleringen avstannar. Enligt vår uppfattning är den logiska följden av ett sådant konstaterande att valutaregleringen helt avskaffas. Det skulle också ligga i linje med utvecklingen i vår omvärld och underlätta ett närmare samarbete med EG.

Normen att staten inte skall nettolåna i utländsk valuta bör ligga fast.

Riksbankens möjligheter att föra en kreditpolitik som ger en lägre räntenivå skulle högst avsevärt underlättas om finanspolitiken skärptes enligt våra förslag. Detta skulle positivt påverka kostnadsutvecklingen i Sverige liksom investeringsviljan hos näringslivet, framför allt hos de mindre och medelstora företagen.

Sparandepolitik

Regeringen föreslår dels nya engångsinsättningar om 5 000 kr. på allemanssparandet under december 1988–februari 1989, dels ett höjt tak för maximiinnehav från 60 000 kr. till 75 000 kr. Vidare föreslås ett nytt sorts sparande, ungdomsbosparande.

Engångsinsättningar på allemanssparandet har provats vid ett flertal tillfällen. Det skattemässigt gynnade allemanssparandet är väl spritt och populärt, vilket engångsinsättningarna möjligen bidragit till. Däremot torde insättningarna inte utgöra något nysparande för speciellt många. Med andra ord är de människor som av sin vanliga lön tar 5 000 kr. som de annars skulle ha konsumerat och sätter in dem på allemanssparkontot nog ganska lätt räknade. Om syftet är att öka nysparandet är förslaget ett slag i luften.

Som regeringen påpekar frigörs dock betydande sparbelopp från skattsparandet och återbetalda medel från sparobligationslån kring nästa årskifte. Möjligen skulle därför engångsinsättningen och det höjda taket bidra till att en del av dessa frigjorda sparmedel inte läcker ut till konsumtion. Det enklaste sättet att förhindra skattsparmedlen från att tas ut och konsumeras är dock att de får stå kvar med samma villkor som nu gäller.

Det höjda taket kan ses som en logisk följd av att engångsinsättningen tillåts. Men det är också en mycket defensiv åtgärd som regeringen tar till för att stimulera sparandet: Allemanssparandet är välkänt och populärt och då är det lika bra att låta det tuffa på i samma takt som hittills.

Medlen på allemanssparandet (inte allemansfonderna) används för att – tillsammans med andra metoder, t. ex. de räntebärande papper som riksgälden ger ut – finansiera den svenska statsskulden. Enligt riksgäldskontorets bedömningar är nu den nivå nådd då medel från allemanssparandet är en kostnadseffektiv finansieringsmetod. Det innebär att det vore bättre att andelen statsskuldväxlar m. m. kunde ökas. Om ökade insättningar i allemanssparandet på detta sätt riskerar att göra finansieringen dyrare än som vore möjligt, är det såväl samhällsekonomiskt som statsfinansiellt oförsvarbart att uppmuntra till ytterligare insättningar på allemanssparandet.

Däremot är naturligtvis ökat sparande i allemansfonderna, dvs. i aktier och annat risksparande, inget problem. Tvärtom bör den typen av sparande stimuleras eftersom det också bidrar till viss ägandespridning och ett ökat intresse för aktiesparande hos allmänheten. Vi har tillsammans med moderata samlingspartiet och centern föreslagit att en del av löntagarfondspengarna omvandlas från kollektivt till enskilt sparande och därmed till ägandespridning. Vårt förslag betonar vikten av enskilt aktiesparande.

Vi anser alltså att möjligheten att göra en extrainsättning om 5 000 kr. under december–februari bör förbehållas insättningar på allemansfond. Höjningen av det totala taket för insättningar i allemanssparandet kan godtas.

Ungdomsbosparandet

Det föreslagna ungdomsbosparandet lanseras som en ny sparform, trots att det naturligtvis bär många likheter med existerande sparformer. Det nya tycks främst bestå i en uppsjö komplicerade regler och kravet på att ett nytt centralt personnummerbaserat dataregister inrättas för att kontrollera att systemet inte missbrukas. Vi motsätter oss att myndigheternas kontrollapparat över medborgarna på detta sätt förstärks genom ännu ett dataregister. Det nya registret kommer att registrera individens sparbeteende in i minsta detalj – en kartläggning som framstår som mycket stötande från integritetssynpunkt. Folkpartiet säger nej till nya personnummerbaserade dataregister i avvaktan på DOK:s slutbetänkande. Det är också anmärkningsvärt att regeringen utformat ett förslag så att det diskriminerar SBC jämfört med HSB och Riksbyggen.

Beskrivningen av ungdomsbosparandet upptar 18 sidor i kompletteringspropositionen, vilket säger något om graden av komplexitet. Av den anledningen verkar det heller inte särskilt troligt att bankerna kan fås intresserade av att lansera det på ett begripligt sätt och att dessutom ta på sig kostnaden för kontroll och administration. Regeringen föreslås få stor kontroll över räntenivån på kontot, och bankernas möjligheter att profilera sig gentemot kunderna blir därför begränsade.

Ungdomsbosparandet liknar i vissa avseenden de redan införda ungdomsförmanerna inom ramen för allemanssparandet. Vilken av de två

formerna som är bäst för en ung person som vill spara under förmånliga villkor beror på om de har egna skattepliktiga inkomster. I så fall passar allemanssparandet bäst, medan ungdomsbosparandet passar bättre för dem vars föräldrar sparar åt dem.

Syftet att få ungdomar att spara kontinuerligt är vällovligt. Det är bra att regeringen nu börjar ta det drastiskt sjunkande sparandet i hushållssektorn på allvar.

Från liberal utgångspunkt är det däremot inte angeläget – eller ens acceptabelt – att statsmakterna söker styra själva målet för människors sparande. När speciella former av sparande inrättas med det uttalade syftet att det skall avse ett visst mål i slutänden, varpå olika medel att få människor dithän skapas under stark central kontroll, är gränsen för vad statsmakterna bör lägga sig i överskriden. Det viktiga är ju att människor sparar långsiktigt, inte vad syftet med deras sparande är.

Dessutom finns en praktisk invändning mot denna målstyrning. På dagens oreglerade kreditmarknad med hård konkurrens mellan banker och kreditinstitut är det fullt möjligt att erhålla lån för förvärv av bostad (eller annat syfte), utan att först ha sparat långsiktigt hos banken i fråga. Det gör det än mindre meningsfullt att stipulera syftet med sparandet i själva stimulansformen. Varken riksgälden eller banken kan kontrollera vad pengarna sedan används till.

Vidare ifrågasätter vi nyttan med en undre åldersgräns. För de ungdomar som studerar vidare efter 16-årsdagen blir den ekonomiska situationen inte nämnvärt förändrad efter just den bemärkelsedagen. För dessa ungdomar torde det i så fall snarare vara föräldrarna som, direkt eller indirekt, står för de tillåtna månadsbeloppen. Om det är tanken, eller åtminstone blir konsekvensen, finns ingen anledning att sparandet inte skall få börja redan då barnet föds. Statens kostnad för bonusräntan skulle i så fall också bli avsevärt större. Vi vill därför föreslå en annan form av ungdomssparande, där målet med sparandet ur individens synvinkel lämnas öppet men där själva sparandet ändå är såväl långsiktigt som skattemässigt gynnat.

Ungdomssparande

Vi vill införa en ny sparform för barn och ungdom. På bankkonton som är spärrade för uttag intill myndighetsdagen skall föräldrar eller andra närstående kunna sätta in ett visst belopp årligen utan att gåvoskatt tas ut. Den nuvarande gränsen för skattefria gåvor på 2 000 kr. har vi vid ett flertal tillfällen föreslagit bör höjas till 10 000 kr. Inom detta belopp bör därför innehavaren av startkontot inte drabbas av gåvoskatt. Det sammanlagda barnbidraget under ett år (för närvarande 5 820 kr.) rymmer inom denna gräns och om föräldrarna väljer att för sitt barn spara barnbidraget kan den unga människan på sin 18-årsdag disponera en ansevärd summa för t. ex. sin utbildning, anskaffande av bostad eller annat som kan bidra till en trygg start i vuxenlivet.

Avkastningen på kontot bör vara skattefri så länge medlen (både ränta och kapital) är bundna, dvs. till 18-årsdagen. Medlen skall däremot inte befrias från eventuell förmogenhetsskatt och insättningarna inte heller vara

avdragsgilla för givaren.

Mot. 1987/88

Fi28

Om 18-åringen vill fortsätta att spara långsiktigt med egna medel, bör kontot även efter denna dag kunna utnyttjas. Det är viktigt att övergången från föräldrarnas till ungdomarnas eget kontinuerliga sparande uppmuntras och att sparvillkoren ges en sådan utformning att ungdomarna attraheras av den.

För den som inte vill använda pengarna då de kan lyftas efter 18-årsdagen bör fortsatt bundet sparande premieras. I allemanssparandet är avkastningen skattefri, men medlen inte bundna. Allemanssparandet är därför avistasparande som trots sina skattemässigt gynnade villkor mot avgift kan lyftas när som helst.

Som ett alternativ till detta mera lättflyktiga sparande föreslår vi att ungdomar som vill fortsätta att spara på sitt ungdomskonto, och som binder medlen i minst tre år, premieras genom en skattereduktion. Det är en teknik som liknar den som användes inom skattesparandet under den borgerliga regeringstiden. Erfarenhet finns med andra ord redan av hur det fungerar. Skattereduktionen skall ses som en premie för att spararen binder pengarna under viss tid.

Folkpartiets övriga förslag att öka hushållssparandet har presenterats i ännu inte behandlade motioner från den allmänna motionstiden.

Stabiliseringspolitiken

Ett av de centrala problem som finansministern pekar på är överhettningen i ekonomin. För att motverka detta krävs åtstramning, säger han.

Det är också folkpartiets uppfattning.

Det är viktigt att de kortsiktiga stabiliseringspolitiska insatserna står i överensstämmelse med de åtgärder som är långsiktigt nödvändiga för att korrigera strukturella balansbrister i ekonomin. Med hänsyn till kraven på fortsatt utbyggnad av den konkurrensutsatta sektorn, sammansättningen av den ekonomiska tillväxten under senare år samt den kraftiga ökningen av den privata konsumtionen bör åtgärderna enligt vår mening syfta till att begränsa ökningen av den privata konsumtionen.

Vi föreslår således, utöver vad vi framförde i vårt budgetalternativ i januari, ytterligare minskning av bostadssubventionerna, justering i arbetskadeförsäkringen samt en ytterligare höjning av egenavgifterna i arbetslöshetsförsäkringen. Tillsammans med de av oss tidigare föreslagna olje- och tobaksskattehöjningarna innebär vår politik en åtstramning på drygt 3 miljarder kronor.

Folkpartiet föreslog i januari en budgetpolitik som i väsentliga avseenden skilde sig från regeringens. Vi föreslog sänkta marginalsatser, återinfört inflationsskydd och vissa andra skatteförändringar som sammantaget innebär en sänkning av de totala skatterna med ca 2,5 miljarder kronor för budgetåret 1988/89 och ca 3 miljarder kronor för helår. Vi föreslog också ett stort antal utgiftsförändringar som sammantaget innebär minskade utgifter med drygt 4 miljarder kronor för budgetåret och ca 3 miljarder kronor för helår.

För budgetåret ledde våra förslag således till en förstärkning av finanspolitiken med ca 1,5 miljarder kronor och för helår räknat ungefär samma

som regeringen. Därutöver föreslog vi ett antal engångsbesparingar genom utförsäljning av statliga företag m. m.

Mot. 1987/88
Fi28

Utgiftsökningarna bestod främst av det gemensamma borgerliga förslaget om vårdnadsbidrag på 15 000 kr. per förskolebarn och år. Dessutom höjt barnbidrag med 540 kr. per barn och år, höjt vårdbidrag för föräldrar till handikappade barn, höjt u-landsbistånd, åtgärder för att höja kvaliteten i ungdomsskolan, stimulansbidrag för att påskynda ombyggnad till eget rum inom äldreomsorgen samt pensionstillskott till de s. k. undantagandepensionärerna. Även inom regionalpolitiken, miljöpolitiken och sysselsättningen för arbetshandikappade föreslog vi ökningsar. Totalt uppgick utgiftshöjningarna till ca 6,4 miljarder kronor.

Utgiftsminskningarna gällde i första hand sådana transfereringar som riktar sig till flertalet medborgare. Därigenom kan statens utgifter reduceras med betydande belopp trots att belastningen för den enskilde blir ringa. Detta gäller t. ex. förslagen inom sjukförsäkringen samt egenavgiften inom arbetslöshetsförsäkringen. Höjningen av barnbidragen finansierades med reducerade mjölksubventioner. Andra besparingar gällde bostadssubventionerna, vuxenutbildningen, inleveranser från televerket samt selektivt industripolitiskt stöd. Därtill kommer finansieringen av vårdnadsbidraget. Totalt summerades besparingarna till ca 10,5 miljarder kronor.

Efter budgetpropositionens framläggande har folkpartiet i anslutning till regeringens energipolitiska proposition lagt fram förslag om bl. a. höjd oljeskatt med 200 kr. per kubikmeter. Detta innebär en förstärkning av budgeten med 1,5 miljarder kronor.

Vi har avvisat regeringens förslag om utvidgad och höjd skatt på värdepapper samt höjd ATP-avgift. Därför kan vi inte heller tillstyrka den utgiftsökning – basbeloppshöjningen – som skattehöjningarna skall finansiera. Även om det är osäkert hur stora skatteintäkter som uppkommer genom den s. k. valpskatten godtar vi regeringens beräkningar, vilket innebär att någon effekt på budgetsaldot inte uppkommer genom detta ställningstagande.

Vårt ställningstagande i fråga om basbeloppet innebär att vi avvisar förslagen i kompletteringspropositionen om anslagshöjningar för vårdbidrag för handikappade barn, pensioner, bidragsförskott m. m. I fråga om vårdbidraget för vård av handikappade barn är regeringens förslag helt otillräckligt. Vi hänvisar därför till vårt förslag att helt vårdbidrag för handikappat barn bör uppgå till 2,5 basbelopp.

Våra förslag innebär en förstärkning av finanspolitiken med drygt 3 miljarder kronor. Motsvarande förslag från regeringen – höjningen av tobaksskatten – uppgår till 0,5 miljarder kronor. I förhållande till regeringens förslag innebär det således en ytterligare finanspolitisk åtstramning på drygt 2,5 miljarder kronor.

På två områden har vi redan tidigare lagt fram förslag: höjningen av oljeskatten som ger 1,5 miljarder kronor och en förlängd samordning inom arbetsskadeförsäkringen från nuvarande 3 till 6 månader, vilket kan beräknas bespara statskassan utgifter på ca 150 milj. kr. Vi vill i detta sammanhang notera att regeringen i långtidsbudgeten särskilt framhåller de snabbt växande kostnaderna i försäkringen.

Utöver detta förordar vi ytterligare besparingar på bostadssubventionerna och på statsbidragen till arbetslöshetsförsäkringen.

Den reviderade finansplanen speglar en tydlig oro inom regeringen för de ökade utgifter bostadssubventionerna för med sig. De reala räntesubventionerna beräknas under den kommande femårsperioden öka med "hela 11 % om året under perioden. Detta skall jämföras med de totala statsutgifternas reala ökning, som uppgår till 1,4 % om året i lågalternativet."

De generella bostadssubventionerna har en rad nackdelar bl. a. eftersom de tenderar att driva upp byggpriserna och det ofta är andra än de tänkta mottagarna som tillgodogör sig de belopp som utgår. Fördelningspolitiskt är det också långt effektivare att ge ett generellt konsumtionsstöd till de grupper man vill nå än att stödja en viss konsumtion. Mot denna bakgrund föreslår vi en ytterligare upptrappning av den garanterade räntan – utöver den vi tidigare föreslagit – med 200 milj. kr. på helår.

Vi föreslår vidare en ytterligare besparing på statsbidragen till arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär att alla som har arbete får betala högre premier för att de som saknar arbete skall kunna få bra ersättning. Nivåerna i ersättningen skall givetvis inte påverkas. Vi har tidigare i en motion med anledning av regeringens proposition om arbetslöshetsförsäkringen accepterat avskaffandet av karensdagarna och de föreslagna höjningarna av den högsta dagpenningen.

Den ytterligare besparing vi nu föreslår uppgår till 800 milj. kr. Det innebär att egenavgifterna kommer att svara för ca 30 % av finansieringen av kassornas utgifter. Samtidigt som denna förändring av finansieringen sker bör enligt vår mening premierna utjämnas mellan olika a-kassor. Sänkta statsbidrag bör sålunda inte innebära att medlemmar i a-kassor som redan har höga medlemsavgifter får proportionellt lika stora höjningar som övriga. Tvärtom bör en ökad utjämning eftersträvas, så att alla kassamedlemmarna på ett rättvist sätt får bära kostnaderna för den arbetslöshet som saknar samband med löneförhandlingarna. Besparingen bör utformas i enlighet med dessa riktlinjer.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som redovisas i motionen.
2. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för budgetregleringen som redovisas i motionen.
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkning av marginalsatten för 1989 m. m. enligt vad som anförs i motionen.
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ytterligare finanspolitisk åtstramning enligt vad som anförs i motionen.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om lönebildningen.
6. att riksdagen som sin mening ger fullmäktige i riksbanken till känna vad i motionen anförs om kredit- och valutapolitiken.

7. att riksdagen godkänner vad i motionen anförs om engångsinsättning på allemansfondsparande,

Mot. 1987/88
Fi28

8. att riksdagen avslår förslaget om ungdomsbosparande,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ungdomssparande enligt vad som anförs i motionen.

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utvidgat långsiktigt bundet sparande enligt vad som anförs i motionen.

11. att riksdagen avslår förslaget om lag om inbetalning på likviditetskonto.

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om utförsäljning till allmänheten av Procordia och PKbanken.

13. att riksdagen upphäver lagen mot skatteflykt.

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en omvänd generalklausul enligt vad som anförs i motionen.

15. att riksdagen avslår regeringens förslag om ytterligare anslag till vårdbidrag för handikappade barn, bidragsförskott, barnpensioner, särskilt bidrag för vissa adoptivbarn och folkpensioner.

Stockholm den 13 maj 1988

Bengt Westerberg (fp)

Ingemar Eliasson (fp)

Karin Ahrland (fp)

Anne Wibble (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)

Innehållsförteckning

Mot. 1987/88

Fi28

1. Inledning och sammanfattning	1
2. Den internationella utvecklingen	3
3. Utvecklingen i Sverige sedan 1982	4
4. Den svenska ekonomin 1988	8
5. Sveriges ekonomi under de närmaste åren	10
Treårskalkylerna	10
Långtidsbudgeten	12
6. Den ekonomiska politikens inriktning	13
7. Folkpartiets ekonomiska politik	15
Skattepolitik	17
Förnyelse av den offentliga sektorn	18
Lönebildningen	19
Peningpolitik	19
Sparandepolitik	20
Stabiliseringspolitiken	23
8. Hemställan	24

